

Kas platvormitöö toetab karjääri?

Platvormitöö ei ole karjääri seisukohalt ühtne töövorm. Veebipõhise erialase töö ja kohapõhise platvormitöö (sõidujagamine, kullerteenus) vahel ilmnevad selged erinevused töö- ja haridustaseme vastavuses, arenguvõimalustes ning valmisolekus õppida.

Sõidujagamises ja kullerteenuses viitavad tulemused haridustaseme ja töö mittevastavusele ning piiratud arenguvõimalustele. Regulaarselt sõidujagamise- ja/või kullerteenust pakkuvatel inimestel on karjääritupikus ligi viiendik.

Täiendkoolituses osalemine on kõigis platvormitöö vormides vähene, kuid selle taga näib olevat pigem vähene teadlikkus koolitusvõimalustest kui huvipuudus. See viitab võimalikule tabelõhele platvormitöö tegijate ja olemasoleva täiendõppesüsteemi vahel.

Lühiraport põhineb TalTechi kaasprofessor Mari-Klara Steini koostatud analüüsil „Platvormide mõju karjääriteedele“. See on osa uuringust „Platvormitöö mõjud ja tulevikusuunad Eestis“, mida Arenguseire Keskuse ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimisel viivad läbi TalTech, Tartu Ülikool ja Tallinna Ülikool. Analüüs tugineb 2025. aasta kevadel ja suvel läbi viidud küsitlusele (1726 vastanut: FIE-d, osahingude kaudu tegutsejad ja ettevõtlikud omanikud) ning 55 intervjuule platvormitöö tegijatega (15 veebipõhist erialast tööd tegevat inimest, 40 kullerit ja äpitaksojuhti). Uuring kestab 2026. aasta oktoobrini.

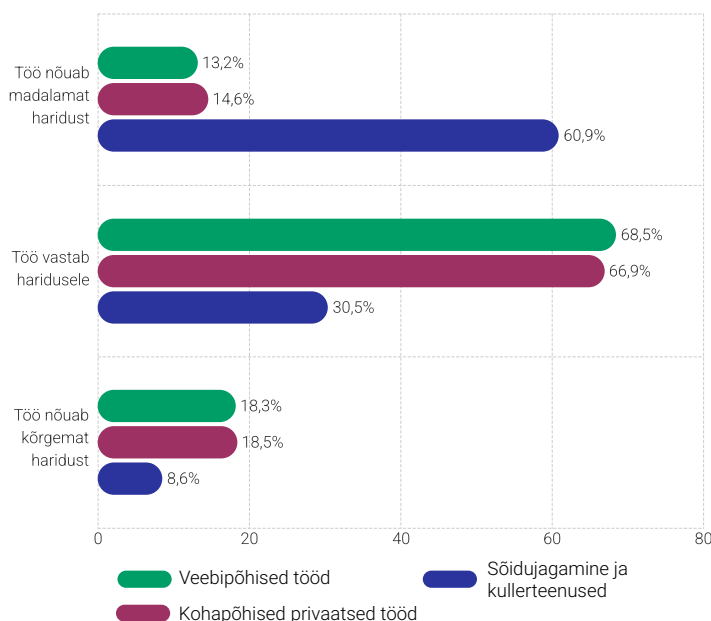
Platvormitöö karjäärimõju sõltub sellest, millist tööd tehakse

Karjäär on inimese pikaajaline töö- ja arengutee, mis hõlmab õppimist, oskuste omandamist ja professionaalset edenemist. Selles mõttes ei ole platvormitöö enamiku tegijate jaoks karjäär, vaid eelkõige sissetuleku teenimise viis, millega võivad kaasneda ka arenguvõimalused. See ei ole iseenesest probleem: iga töö ei pea kujunema pikaajaliseks karjääriks ning ajutise või täiendava sissetulekuallikana võib platvormitöö täita inimese tööelus olulist rolli. Karjääri seisukohalt muutub aga oluliseks see, mis juhtub siis, kui platvormitööst kujuneb pikaajalisem töövorm: kas inimese olemasolevad oskused leiavad rakendust, kas töö võimaldab neid säilitada ja arendada ning kas saadud kogemus toetab hilisemat liikumist teistele töökohtadele.

Küsitluse tulemused viitavad platvormitöö selgele segmentatsioonile. Osades töövormides nagu sõidujagamine ja kullerteenused ilmneb hariduse ja töö mittevastavust kuna vastajate haridustase on nende hinnangul töö jaoks vajalikust kõrgem (vt joonis 1). Neid iseloomustab ka tagasihoidlik koolitusaktiivsus ning suurim rahulolematuse arenemise ja õppimise võimalustega.

Karjääritupikus olevateks võib lugeda inimesi, kes töötavad täistööajaga alal, milleks nad enda hinnangul on üle kvalifitseeritud. Regulaarselt sõidujagamises ja kulleritena töötavatest inimestest on karjääritupikus 19% inimestest, keda on arvutuslikult Eestis kokku ligi 1500 inimest.

Veebipõhistes töödes on parem tajutud vastavus haridusega, kõrgem rahulolu arenguvõimalustega ning tugevam valmisolek täiendõppeks olemasolevas valdkonnas (vt tabel 1). Karjääritupiku kategooriasse liigituvad veebipõhise platvormitöö tegijatest pigem vähesed.

Joonis 1. Regulaarsete platvormitöötajate hinnang töö vastamisest nende haridusele

Tabel 1. Areng ja õppimine platvormitöös (küsitlus, 2025)

Näitaja	Kohapõhine platvormitöö	Veebipõhine platvormitöö
Osales viimase kolme aasta jooksul täiendkoolitusel	12%	13,6%
Ei tea, kas koolitusvõimalus on olemas	30,6%	36%
Rahulolu arengu- ja õppimisvõimalustega väga kõrge (9–10)	17,4%	32,2%
Rahulolu arengu- ja õppimisvõimalustega väga madal (1–2)	26%	15,4%
Täiendõpe olemasolevas valdkonnas väga tõenäoline (9–10)	26%	33,6%
Õppimine uues valdkonnas väga tõenäoline (9–10)	21,5%	15%

Vähene teadlikkus koolitusvõimalustest

Täiendkoolituses osalemine on tagasihoidlik nii kohapõhise kui veebipõhise platvormitöö tegijate seas (12% ja 13,6%). Olulisem on aga see, kuidas ülejäänud vastused jagunevad: ligikaudu kolmandik ei tea, kas neile sobivaid koolitusvõimalusi üldse on (kohapõhised 30,6%, veebipõhised 36%) ning neljandik kuni kolmandik teab, kuid ei plaani neid kasutada.

Valmisolek edasi õppida sõltub platvormitöö vormist. Veebipõhise töö tegijad kaaluvad sagedamini täiendõpet oma praeguses valdkonnas, kohapõhise töö tegijad aga uue valdkonna õppimist. Enamiku jaoks jääb lähiajaline valmisolek ümberõppeks siiski piiratuks.

Platvormid täidavad karjääris erinevaid rolle

Intervjuud näitavad, et veebipõhist erialast tööd tegevate inimeste jaoks toimivad platvormid vähemalt kuues rollis: (1) stardiplatvormina uues valdkonnas, (2) kliendibaasi laiendusplatvormina, (3) eksperimenteerimiskohana, (4) vaheetapina töökohtade või palgatöö ja ettevõtluse vahel, (5) mugavustsoonina ning (6) lisaraha kogumise kanalina. Kullerite ja äpitaksojuhtide puhul esinevad neist vaid kolm viimast, mis on seotud pigem sissetuleku kui arenguga. Raha-keskne tähtsus peegeldub ka küsitluses: kui platvormitöö tegijate seas üldiselt hindas raha tähtsust maksimumhindega ligi 50%, siis äpitaksojuhtide ja toidukullerite seas üle 70%.

Mõlemas rühmas tehakse platvormitööd sageli millegi muu kõrvalt: õpingutele, palgatööle, pensionile, vanemapalgale või ettevõtlusele lisaks. Rahvusvahelised uuringud viitavad, et just sellises kõrvaltegevuse rollis toetab platvormitöö oskuste omandamist kõige paremini.

Täistööajaga platvormitöö tegijate osakaal on siiski märkimisväärne, eriti kohapõhises platvormitöös. Veebipõhise töö tegijate puhul on täistööajaga töötajate osakaal 7%, kuid sõidujagamist ja kullerteenuse tegijatest teevad vähemalt täistööaja või enamaga seda tööd 30% vastanutest, mis arvutuslikult on 2245 inimest Eestis.

Platvormitöö kogemus ei kandu tööturule alati edasi

Veebipõhist erialast tööd tegevad inimesed omandavad platvormidel oskusi peamiselt iseõppimise teel: enesejuhtimine ja -turundamine, turuanalüüs ja ärioskused, läbirääkimisoskus, stressitaluvus ning tehisintellekti kasutamise oskus. Samas kirjeldavad nad, et nende hinnangul ei väärtustata platvormitöö kogemust väljaspool platvormi ning see võib elulookirjelduses mõjuda negatiivselt. Ka nemad ei näe platvormitööd pikas perspektiivis karjäärina. Korduva murekohana kerkis esile ebaühtlaselt tagatud ravikindlustus: palgatööle naasmise ajendiks on sageli just kindlustuskaitse taastamine.

Platvormitöö on pikaajalise karjääriteena pigem ebaatraktiivne

Üldiselt viitavad tulemused sellele, et platvormitöö on karjääri ja professionaalse arengu seisukohalt – eriti pikas perspektiivis – pigem ebaatraktiivne. See osutab kahele asjaolule, millega tasub arvestada olukorras, kus töö muutub järjest enam projektipõhiseks ja individuaalseks ning vastutus oma oskuste ja professionaalse arengu eest kandub üha enam töötajale.

Esiteks, madal koolitusaktiivsus koos suure „ei tea“ osakaaluga viitab, et olemasolevad täiendõppevõimalused ei jõua platvormitöö tegijateni. Eraldi tähelepanu väärib seega see, milliste kanalite kaudu saaks info täiendõppevõimalustest jõuda platvormitöö tegijateni.

Teiseks, platvormitööl omandatud oskuste nähtavus ja väärtus on tööturul piiratud. Kui platvormitöö on paljude jaoks üleminekuetapp, siis määrab selle karjäärimõju suuresti see, kas omandatud kogemust ja oskusi saab hiljem tõendada ning kas tööturul neid väärtustatakse ja tunnustatakse.